Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nr. 21 i 22. Dnia 8. grudnia 1894. XXI. rocznik.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

Z praktyki stowarzyszeń.

(Jakie wynikają skutki z tego, gdy statut Towarzystwa nie dość ściśle zastrzega ograniczenie się w interesach li na członków?).

Stowarzyszeniu oszczędności i pożyczek *„Opatrzność“* w Milówce, orzeczeniem Starostwa powiatowego w Żywcu z 28. grudnia 1892 l. 20.286 nałożono obowiązek opłacania podatku zarobkowego, i pozbawiono je ulg fiskalnych, przyznanych stowarzyszeniom zarobkowym i gospodarczym ustawą z 27. grudnia 1880 Dz. u. p. nr. 151. z tego powodu, że w §. 40. statutu tego stowarzyszenia jest mowa o tem, iż Dyrekcya jest uprawnioną do zawierania umów względem dzierżawy, kupna lub sprzedaży nieruchomości bez wyraźnego określenia, że interesa te mają być zawierane wyłącznie z członkami Towarzystwa.

W rekursach przeciwko temu orzeczeniu dotknięte niem Towarzystwo podniosło, że z całego układu statutu wynika, iż nie ma ono zajmować się zawodowo poniekąd handlem realnościami — lecz że statut wspomina o wydzierżawianiu, kupnach i sprzedaży realności tylko nawiasowo, jako o środku pomocniczym do zabezpieczenia rozpożyczonych pieniędzy, gdy pożyczki mogą być udzielane wyłącznie tylko „członkom“ Towarzystwa.

Nic to jednak nie pomogło. Krajowa Dyrekcya skarbu, działając imieniem Ministerstwa skarbu (z powodu spóźnienia terminu rekursowego) utrzymała w całej pełni orzeczenie Starostwa pow. w Żywcu.

Gdy zaś Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek w Milówce, odniosło się z zażaleniem do Trybunału administracyjnego — i tam przegrało sprawę. Trybunał administracyjny orzeczeniem z 18. września 1894 l 3.459 uchylił bowiem to zażalenie jako „nieuzasadnione“ z następujących powodów:

„Zastosowanie ustawy z 27. grudnia 1880 Dz. p. p. nr. 151. co do skargę prowadzącego Stowarzyszenia z nieograniczoną poręką zawisło od kwestyi, czy prowadzenie interesów tegoż Stowarzyszenia ograniczonem jest statutami na własnych członków.

Wedle §. 3. statutów, celem Stowarzyszenia jest:

1. Szerzyć zamiłowanie do oszczędności przez przyjmowanie bądź to do udziału w przedsiębiorstwie, bądź to na procent, nie tylko większej ale i drobnej gotówki, a tem samem przyczyniać się w ogóle do korzystnego pożytkowania tej gotówki.

2. Prowadzić interes pożyczkowy przy wspólnej poręce członków Stowarzyszenia dla nich i na ich rachunek, w celu dostarczania im na umiarkowany procent i z dogodnymi terminami spłaty, potrzebnych gotowych pieniędzy.

W tem zasadniczem, cel Stowarzyszenia w ogólności oznaczającem postanowieniu statutów, nie jest bynajmniej powiedzianem, jakoby do celów Stowarzyszenia należało też zawieranie umów o dzierżawy, jakoteż o kupno i sprzedaż nieruchomości. To postanowienie zawartem jest raczej w odrębnej części statutów, która to część ma za przedmiot załatwianie i zakres czynności Rady zawiadowczej.

Jednakowoż rozumie się samo przez się że ta okoliczność sama dla siebie (jako taka) nie może zapewnić Stowarzyszeniu oszczędności i pożyczek korzyści z powołanego wyżej prawa, ponieważ przy osądzeniu, czy prawo z 27. grudnia 1880 r. da się zastosować, muszą być uwzględnione nie tylko zasadnicze ogólnikowe, lecz także wszystkie inne poszczególne postanowienia statutów.

Z postanowienia punktu 1. §. 40. statutów, który ma za przedmiot zawieranie umów o dzierżawy jakoteż o kupno i sprzedaż nieruchomości, nie można bynajmniej wnioskować, jakoby szło o wewnętrzne zarządzenie we własnym zakresie działania Stowarzyszenia jako takiego, jak naprzykład o nadanie (kompetencyi) władzy wydzierżawiania znajdujących się w posiadaniu Stowarzyszenia realności, lub nabywania realności na własny użytek Stowarzyszenia celem zapewnienia odbioru zabezpieczonych na tychże realnościach pretensyi, albo też odsprzedawania tych realności, gdyby się okazało że zatrzymywanie ich w posiadaniu Stowarzyszenia nie leży w interesie tegoż ostatniego.

Przeciwnie, postanowienie to należy rozumieć w ten sposób, że Stowarzyszenie jest uprawnionem, zajmywać się formalnie, jako przedsiębiorstwem kupnem i sprzedażą realności, nie potrzebując się ograniczać przy zawieraniu tych interesów na własnych członków.

Takie zrozumienie tem bardziej jest uzasadnionem, ile że nie ma w statutach przepisu (postanowienia) jakoby prowadzenie interesów powinno się li tylko na własnych członkach ograniczać — a w szczególności, że powyż przytoczony §. 3. statutów podobnego przepisu nie zawiera.

Skutkiem powyższego rozważenia sprawy okazała się skarga bezpodstawną, i musiała być z tego powodu odrzuconą".

Czego nas uczy sprawozdanie Związku polskich spółek zarob. i gospodar. w Poznaniu?

(Sąd poznańskich towarzyszy o lustracyach. — Poręka ograniczona i nieograniczona w Poznańskiem. — Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze po wsiach).

Starszy od naszego o dwa lata Związek polskich spółek zarobkowych i gospodarczych we Wielkiem Księstwie Poznańskiem i w Prusach Zachodnich, odznaczał się zawsze bardzo stanowczą i ruchliwą działalnością, jakoteż organizacyą silną. Nic też dziwnego, że pomimo całej przemocy panującego niemiectwa, polskie stowarzyszenia rozwijają się tam dzielnie, z zadań swoich ekonomicznych i społecznych wywiązując się w sposób dla nich prawdziwie chlubny. Poznaliśmy osobiście, przy sposobności ostatniego ogólnego zgromadzenia naszego Związku, odbytego we Lwowie w czasie wystawy krajowej, dwóch przedstawicieli bratniego Związku z za kordonu pruskiego — mianowicie, patrona tegoż Związku, ks. Wawrzyniaka ze Śremu, i dra Kusztelana, dyrektora „Banku Związku spółek zarobkowych" w Poznaniu. Dzielni to ludzie — w pełnem znaczeniu tego wyrazu! Z każdego ich słowa tchnęło dokładne zrozumienie celów, zadań i właściwości obowiązków, którym poświęcili się, pogląd spokojny i wytrawny, kierujący się zawsze wyższemi względami obywatelskiemi, gorącą miłością sprawy narodowej. Nic też w tem dziwnego, że w ręku podobnych osobistości, jak oni i ich towarzysze, poznański Związek trzyma się dobrze!

Nadesłane nam sprawozdanie dwudzieste i drugie Związku polskich spółek zarobkowych i gospodarczych w Poznaniu, za rok 1893 zawiera też wiele cennych dla nas wskazówek. Do najciekawszych zaliczamy następujący ustęp ze sprawozdania z czynności Patrona, który bez zmian prawie i do naszych stosunków nadaje się wybornie:

„Rewizye — pisze Patron poznańskich stowarzyszeń, stały się błogosławieństwem dla spółek — i to nie tyle rewizya sama, ile rewizya związkowa, która polega nie tylko na zakonstatowaniu niedomagań, ale na parciu spółki, by takowe usunęła; że do tego nieraz dłuższego czasu potrzeba — rzecz jasna.

Były i są w spółkach niedomagania, ale jest dobra wola, aby je usunąć. W kilku przypadkach starzy członkowie Zarządu trzymają się uparcie niewłaściwej książkowości, nie korzystają z nabytków i doświadczeń cudzych — ale, gdy rewizor przebije się przez ten przedpotopowy sposób prowadzenia interesów — przekona się jednak, iż wszystko się zgadza, że nie ma złej woli — tylko pewna nieudolność. — Z wyjątkiem jednej spółki, u której zachodzi obawa o członków z racyi ich odpowiedzialności, nie ma żadnego powodu uzasadnionego, aby myśleć i mówić o ewentualności upadku spółki.

Zarzuty, jakie spółkom czynić trzeba, są następujące:

1. przestarzałe statuty z nieprawnemi paragrafami — z brakiem rezerwy specyalnej i t. d.;

2. błędy w ogłaszaniu bilansów;

3. brak lokalu właściwego i godzin biurowych;

4. brak instrukcyi dla Zarządów i Rad nadzorczych;

5. oparcie całego interesu na jednym człowieku;

6. za wysokie pożyczki, udzielone jednemu członkowi, lub za wysoki procent;

7. zbyt wysokie koszta administracyi;

8. niewłaściwy stosunek własnego kapitału do obcego;

9. portfel z wekslami zalegającemi, zbyt staremi, nie otaksowanemi co do wartości;

10. nie otaksowane zaliczki procesowe;

11. za duże wkłady w nieruchomości;

12. nieznajomość i niewykonywanie praw i obowiązków Rad nadzorczych, brak udziału tychże przy sporządzaniu inwentur, i brak przepisanej prawem kontroli.

Te i pomniejsze zarzuty niejednej spółce zrobić trzeba. — Nie tu należy wymienianie spółek, których one dotyczą. Każda poszczególna spółka odebrała odnoszącą się do niej wiadomość.

Zaznaczyć zaś należy, iż znaczna część zarzutów u wielu spółek dotyczy przeszłości — iż są natomiast spółki, a takich jest nie mało, którym najsurowszy lustrator żadnego zarzutu zrobić nie potrafi, zwłaszcza, jeśli pomny będzie na zasadę, iż „lepsze nieraz nieprzyjacielem jest dobrego“. – Zaznaczyć i to potrzeba, iż spółki, które rewizya doprowadziła do pewnego rodzaju krachu — po odpisaniu strat — są dziś, i zapewne pozostaną, tem ściślejsze i ostrożniejsze.

Spółki nasze coraz więcej rozumieją zasadę tak bardzo im potrzebną „jawności, — kontroli jak najwięcej i jak najściślejszej!“ — a zarządy wstydziłyby się dziś chyba onych ustępów z protokułów walnych zebrań, wedle których bez żadnego uprzedniego sprawozdania „Rada nadzorcza konstatowała wzorowy porządek, i na jej wezwanie bardzo nieliczne grono zebranych, na ślepo hucznem „niech żyje zarząd!“ — dawało prawem wymagane absolutoryum“.

* * *

Zasługuje też na uwagę opinia poznańskich pracowników na polu rozwoju stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych o kwestyi ograniczonej i nieograniczonej poręki. Tam mianowicie ma dotąd stanowczą przewagę poręka nieograniczona, gdyż na 84 stowarzyszeń związkowych, 77 czyli przeszło 90% trzyma się poręki nieograniczonej. U nas stosunek jest niemal wręcz przeciwny: stowarzyszenia z poręką ograniczoną mają znaczną przewagę, gdyż stanowią 71% ogółu spółek. zaś przy poręce ograniczonej pozostało tylko 29% stowarzyszeń. O dziesięć lat wstecz, w r. 1884 stowarzyszenia z nieograniczoną poręką miały u nas jeszcze przewagę, gdyż stanowiły niemal 56% wszystkich spółek, ograniczoną zaś porękę miało tylko 44% stowarzyszeń.

Ogólne zgromadzenie poznańskiego Związku, uchwałą zapadłą na posiedzeniu z 15. listopada 1893 wybornie określiło kwestyę, jakie ma znaczenie dla spółek poręka ograniczona lub nieograniczona? Uchwała ta brzmi:

„Interes spólników wymaga jaknajmniejszego ryzyka — a więc odpowiedzialności ograniczonej. Natomiast interes deponentów i wierzycieli spółek wymaga jaknajwiększej pewności, t. j. odpowiedzialności nieograniczonej.

„Spółki niepożyczkowe mogą się obyć bez odpowiedzialności nieograniczonej. Spółki zaś pożyczkowe tylko wtedy ograniczoną poręką dadzą zapewnienie swym klientom, jeźli dysponują znaczniejszemi rezerwami i udziałami. Nowo zakładane spółki pożyczkowe powinny opierać się na odpowiedzialności nieograniczonej.

„Obawa przed nieograniczoną odpowiedzialnością w spółkach dobrze prowadzonych, w których członkowie sprawy swej dopilnują — jest nieuzasadnioną“.

* * *

Specyalność poznańskich stowarzyszeń stanowią stowarzyszenia, mające siedzibę swoją po wsiach. Na 84 spółek związkowych, 14 jest stowarzyszeń wiejskich, t. j. stanowią one przeszło 16% ogólnej ilości stowarzyszeń. I nie są to wcale drobne spółki, gdyż połowa z nich ma na pożyczkach przeszło po 400.000 marek niem. pomiędzy członkami. Obowiązkowy udział jednego członka w takiej np. spółce w Bobowie wynosi 1.000 m., w Brusach 600, w Lubiewie 500 m., w Pierzchowicach 100—6.000 m. i t. d. Spółka w Brusach liczy 715 członków; we wsi Pierzchowice istnieją aż dwa polskie „banki“ spółkowe: jeden z ilością 568 członków, drugi ze 118 członkami. Włościanie mają w tych spółkach przewagę, lecz widocznie znaczny procent w gronie ich członków stanowią robotnicy fabryczni

Inne tam wsie, jak u nas — i inny lud, gdy tam tak silne spółki wiejskie istnieją!

Czeskie spółki kredytowe.

Dobry nasz znajomy z ostatniego Walnego zgromadzenia Związku, we Lwowie podczas wystawy krajowej odbytego, pan Józef Schreyer,

sekretarz Związku czeskich stowarzyszeń w Pradze, ogłosił obecnie statystykę czeskich stowarzyszeń zaliczkowych w Czechach, na Morawie i w Szląsku za rok 1893.

Statystyka ta wykazuje, iż na 5.473.000 ludności czesko-słowiańskiej w tych trzech krajach koronnych. istnieje 698 rozmaitych spółek zaliczkowych. Między temi jest mianowicie 560 stowarzyszeń udziałowych, 16 spółek kredytowych starego systemu, t. j. nie według przepisów ustawy z r. 1873 zorganizowanych, i 122 spółek okręgowych rolniczych z kapitałem własnym, wynoszącym około sześć milionów zł., które powstały z wynagrodzeń za szkody wojenne, z rządzone podczas austryacko-pruskiej kampanii r. 1866.

Z 560 czesko-słowiańskich stowarzyszeń zaliczkowych przysłało swoje sprawozdania do redakcyi rocznika tylko 445, z czego wnosić można, że tamtejszy Związek nie wniknął jeszcze zbyt głęboko w organizacyę spółek. Owych zaś 445 stowarzyszeń, które są objęte statystyką p. Schreyera obejmuje 275.599 członków z sumą udziałów zapisanych 8,101.934 zł. wpłaconych 7,888.481 zł. Na jedno stowarzyszenie przypada tedy 18.207 zł. udziałów, na jednego członka 29·37 zł.

U nas, w Galicyi, na 6.607.000 ludności istnieje dopiero 300 stowarzyszeń kredytowych, z sumą 6,116.765 zł. w udziałach, tak, że na jedno stowarzyszenie przypada w przecięciu 21.690 zł. wpłaconego na udziały kapitału, na jednego zaś członka (których jest w ogóle 197 022) 31·04 zł Widzimy przeto, że w rubryce udziałów nasze stowarzyszenia są nawet silniejsze od czeskich.

Inaczej jednak rzecz przedstawia się, gdy weźmiemy pod rozwagę fundusze rezerwowe. W czeskich stowarzyszeniach sumy funduszów rezerwowych są bowiem o wiele wyższe, niż sumy udziałów, co stanowi pierwszą znamienną różnicę pomiędzy naszemi a czeskiemi stowarzyszeniami. U nas suma funduszów rezerwowych stowarzyszeń kredytowych wynosi zaledwie 1,580.427 zł. gdy czeskie stowarzyszenia posiadają w funduszach rezerwowych kapitał w sumie 10,457.012 zł. — większy zatem, niż suma udziałów.

Olbrzymia różnica zachodzi także pomiędzy naszemi a czeskiemi stowarzyszeniami, w cyfrach wkładek oszczędności, poruczanych im zaufaniem szerokiej publiczności I tak, gdy u nas wkładki oszczędności wynoszą zaledwie 18,741.699 zł. — na jedno stowarzyszenie w przecięciu 60.459 zł., w Czechach ściągnęły spółki kredytowe 209,044 865 zł. na jedno stowarzyszenie 410.363 zł. przeciętnie.

U nas jedno tylko stowarzyszenie dosięgło we wkładkach cyfr milionowych, mianowicie krakowskie „Towarzystwo wzajemnego kredytu“, które ma ich 2 200 000 zł Najbliższe po za niem stoi już poniżej półmiliona zł., a takich, które mają wkładek 3—500.000 zł. tylko jest dziewięć. Wszystkie inne schodzą znacznie niżej

W Czechach zaś Morawie i Szląsku jest czeskich spółek kredytowych, które posiadają wkładek więcej niż milion zł. przeszło 40, z nich jedna z 5. milionami wkładek, trzy z sumami przechodzącemi 4. milony, sześć z przeszło 3. milionami i t. d.

Bogatszy lud, przeto i oszczędności jego większe. Nic w tem dziwnego. Lecz drugą zasadniczą właściwością cechującą czeskie stowarzyszenia jest to, że jak się okazuje ze stosunku wkładek do własnego kapitału spółek, stoją one głównie zaufaniem osobistem publiczności do kierowników zakładu!

U nas suma wkładek w regule stosuje się według własnej zasobności stowarzyszenia, według sumy własnego jego kapitału w udziałach i funduszu rezerwowym. W Czechach zaś wzgląd ten podrzędną odgrywa rolę. I tak np. „*Založna*“ w mieście Myto vysoké, które ma zwyż pięć milionów zł. wkładek, ma w udziałach wszystkiego 9 500 wyraźnie: dziewięć tysięcy pięćset i pięćdziesiąt zł.*) „*Založna*“ w Karlinie pod Pragą, która ma zwyż cztery miliony zł. we wkładkach, ma w funduszu rezerwowym 507.000 zł., lecz udziały wpłacone nie dosięgają nawet 30.000 zł. Mała społeczka we wsi Mszeno, licząca 73 członków, z sumą własnego kapitału w udziałach i w funduszu rezerwowym 1 431 zł. ma przeszło 30.000 wkładek oszczędności i t d. Średni stosunek kapitałów własnych do obcych wynosi w Czechach 1 : 10, u nas zaś jak 1 : 3.

Kredyt bankowy, z którego korzystają czeskie stowarzyszenia dochodzi zaledwie do dziesięciu milionów zł. przedstawia przeto cyfrę 20. mniejszą od sumy wkładek. U nas suma kre-

---

*) Za to znów jej fundusz rezerwowy jest dwadzieścia razy tak duży, jak suma, wpłacona na udziały, wynosi bowiem 193.000 zł. Lecz i z funduszem rezerwowym razem, kapitał własny tego stowarzyszenia nie stoi w żadnym stosunku z wysokością wkładek oszczędności,

dytu bankowego stowarzyszeń nie dosięga pięciu milionów zł. i przedstawia mało co więcej po nad ¼ sumy wkładek.

Z zestawienia tych kilku szczegółów cyfrowych, odnoszących się do czeskich stowarzyszeń w porównaniu z naszemi przekonać się można, że potęga ich spoczywa w tem zaufaniu ku nim szerokich mas ludności, które ma swoje źródło w solidarności narodowej czeskiego ludu, w powszechnem, do najgłębszych warstw wnikającem poczuciu obowiązku czynnego popierania swojskich instytucyj. Patryotyzm Czechów, ich chwalebna gorliwość obywatelska, jest duszą wszystkich ich stowarzyszeń. Ożywione płomiennym patryotyzmem ludu czeskiego, rozwijają się one z nieprzepartą siłą — na chwałę i na pożytek swojego narodu!

Stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze
w Przedlitawii.

Dwadzieścia lat upłynęło już od czasu, jak zaczęła obowiązywać w Austryi ustawa o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych z 9. kwietnia 1873 r. Z powodu tej rocznicy *Statistische Monatsschrift*, wydawana przez wiedeńską centralną komisyę statystyczną ogłasza w ostatnim zeszycie daty o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, zebrane na podstawie relacyj sądów, obowiązanych do prowadzenia regestrów tych stowarzyszeń. Według tych dat w r. 1893 utworzono ogółem w Austryi 368 nowych, a rozwiązano tylko 34 istniejących stowarzyszeń. Tak więc liczba Towarzystw zarobkowych wzrozła w r. 1893 z 2.339 na 2.673, z których 1.434 miało ograniczoną, a 1.239 nieograniczoną porękę. Począwzzy od r. 1873 powstało Towarzystw 3.409, z których jednak 736 przestało istnieć, a mianowicie 649 dobrowolnie, a 87 wskutek otwarcia konkursu. W okresie tym tylko 73 Towarzystw zmieniło porękę, a mianowicie 43 z nieograniczonej na ograniczoną, a 30 z ograniczonej na nieograniczoną.

Najliczniejszemi były stowarzyszenia kredytowe. W r. 1893 przybyło ich 251 i to 53 z ograniczoną, a 198 z nieograniczoną poręką. Największym wzrostem poszczycić się mogą Dolna Austrya (63), Górna Austrya (32), Tyrol z Vorarlbergiem (32), Morawy (31), Galicya (26), Czechy (24) i Szląsk (17). Z tego z ograniczoną poręką przybyło w Niższej Austryi tylko 4, w Górnej Austryi oraz w Tyrolu i Vorarlbergu ani jedno, na Morawach 4, w Galicyi aż 21, w Czechach 11, a na Szląsku jedno Towarzystwo. Natomiast w r. 1893 przestało istnieć 12 Towarzystw kredytowych, a w szczególności 10 z ograniczoną, a 2 z nieograniczoną poręką. Z liczby tej 11 zlikwidowało dobrowolnie, a tylko jedno i to z ograniczoną poręką popadło w konkurs. Wreszcie dwa Towarzystwa zmieniły porękę, a mianowicie nieograniczoną na ograniczoną. W porównaniu z r. 1873 przybyło tych Towarzystw 1887, a w szczególności 858 z ograniczoną, a 1.029 z nieograniczoną poręką.

Od roku 1873 zaregestrowano ogółem 2.409 Towarzystw kredytowych i to 1116 z ograniczoną, a 1.293 z nieograniczoną poręką. Z Towarzystw tych przestało istnieć 200 z ograniczoną, a 180 z nieograniczoną poręką, razem zatem 380 Towarzystw. W liczbie tej 326 Towarzystw i to 179 z ograniczoną, a 147 z nieograniczoną poręką z likwidowało dobrowolnie, a 54 Towarzystw t. j. 21 z ograniczoną, a 33 z nieograniczoną poręką popadło w konkurs. Wreszcie 68 Towarzystw kredytowych zmieniło porękę i to 38 z nieograniczonej na ograniczoną, a 30 odwrotnie z ograniczonej na nieograniczoną.

Najwięcej Towarzystw kredytowych posiadały z końcem 1893 r. Czechy (470), Morawy (403), Dolna Austrya (333), Galicya (303), Tyrol z Vorarlbergiem (136) i Górna Austrya (105). Z krajów tych, stowarzyszeń z ograniczoną poręką miały Czechy 234, Morawy 231, Dolna Austrya 105, Galicya 205, Tyrol z Vorarlbergiem 15, a Górna Austrya 7.

Towarzystw spożywczych przybyło w roku 1893 razem 49, a mianowicie 46 z ograniczoną i 3 z nieograniczoną poręką. Natomiast przestało istnieć 9 Towarzystw i to 7 z ograniczoną, a 2 z nieograniczoną poręką. Wszystkie z likwidowały dobrowolnie. Najwięcej tych Towarzystw przybyło w Czechach (17) i na Morawach (14). W Galicyi, według tego źródła, nie przybyło ani jedno Towarzystwo spożywcze.

W ciągu dwudziestu lat, licząc od roku 1873, powstało Towarzystw spożywczych 455, a w szczególności 334 z ograniczoną i 121 z nieograniczoną poręką. Natomiast w okresie tym przestało istnieć 146 takich Towarzystw, i to 99 z ograniczoną i 47 z nieograniczoną poręką. Dobrowolnie rozwiązało się zaś 133 (89 z ograniczoną, 44 z nieograniczoną poręką), a popadło w konkurs 13 (10 z ograniczoną i 3 z nieograniczoną poręką).

Z końcem roku 1893 Towarzystw spożywczych było razem 309, t. j. 235 z ograniczoną, a 74 z nieograniczoną poręką. Najwięcej znajdowało się ich na Morawach (88), w Czechach (63), w Austryi dolnej (50) i w Styryi (27). Galicya wykazać się może tylko skromną liczbą 10 Towarzystw spożywczych. Z ograniczoną poręką było ich na Morawach 74, w Czechach 57, w Austryi Dolnej 21, w Styryi 22, a w Galicyi 8.

Towarzystw zarobkowych i gospodarczych, nienależących do powyższych dwóch kategoryj, w roku 1893 przybyło 68 i to 55 z ograniczoną, a 13 z nieograniczoną poręką. W szczególności przybyło ich na Morawach 18, w Tyrolu i Vorarlbergu 16, w Czechach 12, w Galicyi 8, w Wiedniu 7, na Pobrzeżu 3, w Styryi 2, a w Krainie i na Szląsku po jednem. Ubyło natomiast tych Towarzystw 13, a mianowicie 12 z ograniczoną, a jedno z nieograniczoną poręką. Również zlikwidowało dobrowolnie 12, popadło w konkurs jedno Towarzystwo. W okresie od 1873 do 1893 roku Towarzystw tego rodzaju powstało 545, t. j. 429 z ograniczoną i 116 z nieograniczoną poręką. W tym czasie przestało zaś istnieć Towarzystw 159 z ograniczoną i 51 z nieograniczoną poręką, razem zatem 210, z których 190 rozwiązało się dobrowolnie, a 20 popadło w konkurs. Poręką zmieniło 5 Towarzystw, i to wszystkie z nieograniczonej na ograniczoną.

Z końcem roku 1893 było zatem takich Towarzystw 335, a mianowicie 275 z ograniczoną i 60 z nieograniczoną poręką. Z pojedynczych krajów Towarzystw takich posiadają Morawy i Galicya po 70, Czechy 59, Dolna Austrya 53 i Tyrol z Vorarlbergiem 37. Wszystko to są przeważnie stowarzyszenia z ograniczoną poręką, których znajduje się na Morawach 67, w Galicyi 60, w Czechach 54, w Dolnej Austryi 39, a tylko w Tyrolu i Vorarlbergu jedynie 15. Najliczniejsze między temi Towarzystwami są stowarzyszenia przemysłowe, jest ich bowiem 133 czyli 39·7%, a pomiędzy pojedynczemi krajami pierwsze miejsce zajmuje Galicya, licząca 40 spółek przemysłowych. Po niej idą dopiero Wiedeń z 36, i Czechy z 24 spółkami. Inne kraje posiadają tylko nieznaczną liczbę Towarzystw przemysłowych. Spółek rolniczych posiada Austrya 127, a Galicya ma ich tylko 8, podczas gdy na Morawach jest ich 51, w Tyrolu i Vorarlbergu 30, a w Czechach 19.

Podział tych stowarzyszeń według przedmiotu przedsiębiorstwa utrudnił komisyi statystycznej brak kontraktów spółkowych. Zdołano zatem podział taki przeprowadzić tylko w przybliżeniu. Otóż spółek krawieckich było 2, spółek posługaczy 8, drukarń i przedsiębiorstw nakładowych 20 (w Galicyi 3), spółek magazynowych 9, spółek produkcyjnych 64 (w Galicyi 18), spółek materyałowych 22 (w Galicyi 12) i spółek materyałowo-magazynowych lub materyałowo-produkcyjnych 8 (w Galicyi 7). Dalej spółek czysto rolniczych 27 (w Galicyi 4), spółek dla zakupna maszyn i sprzętów rolniczych 7, spółek dla utrzymywania wag pomostowych 34 (wszystkie na Morawach), spółek dla zakupna i sprzedaży płodów rolnych 9, spółek nabiałowych 19 (w Galicyi 1), spółek dla chowu bydła 11, spółek dla uprawy wina i utrzymywania piwnic 10, innych spółek rolnych 8 (w Galicyi 3). Nadto było spółek kąpielowych 6, budowlanych 13, dla materyałów budowlanych 2, górniczych 3 (w Galicyi 2), handlowych 14 (w Galicyi 12), utrzymujących rzeźnie 5 (wszystkie na Morawach), ubezpieczeń od klęsk 2 (obie na Szląsku) i spółek nie podpadających pod żadne z przytoczonych kategoryj 30 (w Galicyi 8).

Sprawozdania z lustracyi Towarzystw związkowych.

Towarzystwo zaliczkowe w Bochni,

stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką.

Po upływie półtora roku od ostatniej lustracyi Towarzystwa zaliczkowego w Bochni, przeprowadzonej w d. 10. maja 1893 r. przez lustratora Związku, zwiedził je tenże ponownie w d. 23. października r. b., przy której sposobności przekonał się, iż z dotkliwej klęski, jaką stowarzyszenie to przed dziesięciu laty było poniosło, wkrótce już niemal zupełnie się otrząśnie, tak, że już z przyszłym rokiem z dorocznych czystych zysków, zamiast jak w ostatnich sześciu latach ową dawną pokrywać stratę, będzie już mogło swój fundusz rezerwowy, który wówczas w całości było straciło, z roku na rok stale powiększać, a tem samem utrwalać pozycyę swoją w rzędzie lepiej sytuowanych Towarzystw zaliczkowych w kraju.

Strata, o której mowa, głównie ztąd była powstała, iż w r. 1882 i 1883 szajka nieuczciwych dłużników pod przybranemi nazwiskami, podrabiając wyciągi hipoteczne, metryki, pieczęcie urzędowe i inne potrzebne im do uzyskania pożyczek dokumenta, manipulując z wielką przebiegłością, Towarzystwo o znaczną przyprawiła stratę, bo wynoszącą, łącznie z przepadłemi procentami oraz kosztami procesowemi, kwotę 9.402 zł.

Że zaś na jej pokrycie Towarzystwo posiadało tylko
3.800·00 zł. jako fundusz rezerwowy
i 200·62 „ „ „ możliwych strat
a więc razem tylko 4.000·62 zł.; celem więc całkowitego
pokrycia straty 9.402·00 „ wypadałoby było resztę
tejże, mianowicie 5.401·38 „ pokryć *pro rata* z udziałów wszystkich członków Towarzystwa, wynoszących łączną kwotę zł. 19.272·26, a zatem około 30½% z każdego odpisać udziału.

Odpisywania tego jednak zaniechano, a natomiast rzeczoną kwotę zł. 5.401·38 na *conto dubioso* przeniosłszy, postanowiono pokrywać ją aż do zupełnego jej umorzenia w części z dorocznych czystych zysków lat następnych, w części zaś odpisywaniem 25% od udziałów, atoli tylko tych członków, którzy przed całkowitem umorzeniem tejże straty albo dobrowolnie z Towarzystwa wystąpili, albo też wykluczonymi zeń zostali.

I w ten sposób od 1888 roku po koniec 1893, a zatem w ciągu lat sześciu, owo *conto dubioso* — pomimo, iż członkowie Towarzystwa przez te lata z dorocznego czystego zysku czteroprocentową otrzymywali dywidendę — zmniejszonem zostało . . . z 5.401·38 zł.
o kwotę . . . . 4.186·63 „
tak że z początkiem roku bieżącego wynosiło takowe już tylko . . . 1.214·75 zł.,
a że dotychczasowy wynik czynności za rok bieżący pozwala się spodziewać, iż i za ten rok dalsze 800 zł. z tegoż *conta* odpisane zostaną, pozostałaby zatem na r. 1895 jeszcze tylko drobna kwota około 400 zł., jako reszta owej dawnej straty.

Równocześnie z wpisowego nowo przystępujących członków fundusz rezerwowy, który w całości został był odpisany, wykazuje obecnie na nowo kwotę 1.022 43 zł.
a i udziały podniosły się do kwoty . . 20.959·41 „
do czego dodawszy jeszcze fundusz możliwych strat . . . . . 101·29 „
otrzymujemy kwotę . . . . . 22.083·13 zł.
stanowiącą obecny własny majątek Towarzystwa, którego stosunek do kapitału obcego przedstawia się jak 1 : 3·3, a zatem wcale korzystnie.

Do tak pomyślnego rezultatu przyczyniła się w znacznej części abnegacya ze strony Dyrekcyi Towarzystwa — co też z prawdziwem podnosimy tutaj uznaniem — mianowicie, iż należący do składu dawniejszej Dyrekcyi dyrektor-kasyer, p. Pachucki przez ostatnie siedm lat funkcye kasyera zupełnie bezinteresownie sprawuje, a dyrektor-buchalter, p. Wiktor Machnicki, któremu Towarzystwo uporządkowanie dawnych zawikłanych interesów swoich głównie zawdzięcza, a zawdzięcza mu również wzorowe pod każdym względem prowadzenie ksiąg oraz całej manipulacyi biurowej, nader skromnem za swoją sumienną i dokładną pracę zadawalnia się wynagrodzeniem, wskutek czego koszta administracyi za rok ubiegły bardzo skromną stosunkowo przedstawiały kwotę, bo tylko 1.304·44 zł. czyli 1·75% kapitału obrotowego.

Szybszy rozwój Towarzystwa zaliczkowego w Bochni utrudniony jest po części lokalnemi także stosunkami; miasto to bowiem pomimo nieznacznej stosunkowo liczby mieszkańców, posiada aż dwie Kasy oszczędności, mianowicie Kasę oszczędności miasta Bochni, istniejącą już 24 lat, i założoną sześć lat temu Powiatową Kasę oszczędności, która posiada także zastępstwo Banku krajowego; dalej istnieje także w Bochni Kasa bracka górników, rozporządzająca kapitałem przeszło 70.000 zł., a udzielająca pożyczki swoim członkom na 5%; w końcu Kasa rzemieślników. Z tego powodu Towarzystwo zaliczkowe nie może liczyć na znaczniejsze u siebie wkładki oszczędności, jakkolwiek płacąc od nich po 6% rocznie, a przytem czerpiąc naukę z własnego ciężkiego doświadczenia i przy udzielaniu pożyczek wielką kierując się obecnie oględnością, na wszelkie zasługuje zaufanie ze strony osób wkładkujących.

Śmiało je też poleca niniejszem piszący to sprawozdanie lustrator Związku Towarzystwom naszym zasobniejszym do umieszczenia w niem zbytnich funduszów swoich.

A jest nadzieja, że może już w najbliższym czasie przyjaźniejsze warunki nastaną dla rozwoju tego naszego starego historycznego miasta. Dużo tam mówią obecnie o powstać mającej wielkiej cukrowarni w samej Bochni; spodziewanem jest także utworzenie Sądu kolegialnego, oraz stacyonowanie całego pułku kawaleryi.

Kończymy sprawozdanie nasze przedstawieniem bilansu surowego w dniu lustracyi, a mianowicie wykazywał:

Stan bierny:

Udziały	20.959	zł.	41	ct.
Fundusz rezerwowy . . .	1.022	„	43	„
„ możliwych strat . .	101	„	29	„
Rezerwa podatkowa . . .	57	„	03	„
Wkładki oszczędności . .	31.349	„	19	„
Wierzyciele wekslowi . .	15.477	„	80	„
Odsetki	3.202	„	84	„
Depozyta	101	„	87	„
Zysk z r. 1893 . . .	465	„	12	„
Razem .	72.736	zł.	98	ct.

Stan czynny:

Pożyczki	64.916	zł.	05	ct.
Koszta administracyi . . .	1.540	„	60	„
„ procesowe . . .	1.649	„	68	„
Zaliczki na płace . . .	50	„	—	„
Nieruchomości	2.144	„	20	„
Conto dubioso	1.139	„	75	„
Kasa	1.296	„	70	„
Razem .	72.736	zł.	98	ct.

Towarzystwo Kasy zaliczkowej na powiat sądowy szczerzecki,

stowarzyszenie zar. z nieograniczoną poręką.

W liczbie stowarzyszeń związkowych, lustrowanych z ramienia Związku w ciągu ostatnich tygodni, znajduje się także Towarzystwo Kasy zaliczkowej w Szczercu. Lustracyę przeprowadził w dniu 1. grudnia lustrator Związku. Wynik takowej streszczamy tutaj, celem wykazania ponownie dowodu, a więc zarazem i ku przestrodze dla nowo zawiązujących się stowarzyszeń w kraju, jak wielkiej doniosłości dla ich dalszego rozwoju bywa trafny wybór na kierowników podobnych instytucyj ludzi odpowiadających temuż zadaniu, a zatem z prawością charakteru i dobrą wolą łączących także dostateczne wiadomości fachowe, oraz wytrwałość i poczucie obowiązkowości.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc wrzesień 1894.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów i funduszu rezerwowego (wł. mająt.) z końcem miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Włożono w ciągu miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Wyjęto w ciągu miesiąca zł. ct.	Wkładki oszczędności: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Zaciągnięto w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Spłacone w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Saldo rachunku Banku krajowego zł. ct.
Bełzie	21772 95	36454 12	25	365 88	36113 24	13400		300	13100	
Białej Stow. p. i o. Wz. p.	25074 04	69393 57	66 32	415 29	69044 60	17455	8620	9800	16275	
Birczy	24170 19	26205 49	109 43	978 61	25336 31	52858	9810	9775	52893	
Bochni	22061 83	31546 68	1810	1906 49	31450 19	17427 80	3150	4200	16377 80	
Bołszowcach B. z	9740 37	14243 16	717 60	410 60	14550 16	6016	2914	3250	5680	
Borszczowie P. k. z. i oszcz.	4033 50	4963 35	174 29	32 83	5104 81	2000	7000	1500	7500	
Bóbrce	12378 45	19150 74	293 02	162	19281 76	8200	3300	3800	7700	2476 64
Brzostku	1462	1145	80		1225	3254	1870		5124	
Cieszanowie	20748 34	73079 38	1275 47	2694 17	71660 68	24300	15400	13700	26000	1138 89
Czortkowie	9382 67	25680 07	1290 50	1393 64	25576 93					947 50
Dąbrowie	92955 36	180618 28	18472 04	14512 49	184547 83	69971 12	11284 65	17090 07	64165 70	
Dębicy T. wz. kr.	36792 31	168020 34	6524 71	10909 88	163635 67	28450	15895	11370	32975	
Dobczycach St. p. i o. Wz. p.	7013 35	18117 22	170	253 19	18034 03	12530	5925	6030	12425	
Dobromilu	38043 47	38432 86	2031	2344 27	38119 59	3800			3800	740 32
Drohobyczu	52778 83	179094 82	8270 32	7240 98	180124 16	16428	4500	5255	15673	515 37
Dukli	14954 08	45867 13	703 20	524 06	46046 27	20868 75	9815	6837 75	23846	2033 84
Dynowie	8831 36	43452 35	6965 53	1115 71	49302 17	4234 58		2789 58	1445	
Glinianach	66773 65	77863 73	2309 32	4001 17	76171 88	54176 16	19408 20	21296 47	52287 89	1335 47
Głogowie	38640 20	149558 79	2477 77	4162 53	147874 03	14800	1350	850	15300	
Gorlicach	123429 91	365225 54	17687 95	23018 29	359895 20	433678 46	198235 30	172607 61	459306 15	
Grybowie	31604 98	154007 12	802 54	1628 09	153181 57	9900		300	9600	
Husiatynie	4580	11419 51	1015		12434 51					
Jarosławiu	99644 60	174628 44	1170	3984 92	171814 07	23330	14930	13900	24360	1624 71
Jaryczowie nowym K. z.	5881 08	757 93			757 93	4348	14304 39	13692 39	4960	
Jaśle	78457 17	216532 79	17162 37	22974 38	210720 78	107856 48	56124	49456 48	114524	938 88
Jaworowie	39720 50	123502 80	3107 63	4974 06	121636 37	45600	9000	7600	47000	1479 66
Kałuszu	26942 92	36846 21	1076 50	1463 07	36459 64	29000	6900	6960	28940	
Kamionce strum.	22547 57	56643 06	10633 04	2033 04	65243 06	36000		3000	33000	
Kolbuszowie „Szcz. Boże"	25068 44	67427 02	1566 50	5121 57	63871 95	2500	4500		7000	
Komarnie	37904 61	73313 32	3625 36	3577 85	73360 83	13400	2750	3500	12650	
Kossowie Bank chrześc.	2239 39	476 93	11 60	30 10	458 43	2000			2000	
Krakowie	112817 33	302230 83	21250	20547 96	302932 87	124096	30531	49526	105101	
Krynicy St. poż. i oszcz.	16714 94	74467 73	1862 96	581 94	75748 75	9889		4950	4939	
Kulikowie K. z.	12220 95	8936 64	1002 30	345 97	9593 07	22650		1250	21400	
Limanowej	67397 67	91857 18	15897 85	8185 79	99569 24	34891 45	10383	13032 18	32242 27	620 21
„ T. o. wł. z.	31499 39					50207	16042	17722	48527	
Lisku	31607 82	162718 25	4648 10	4500 18	162866 17	20747 31	4217 97	9652 46	15312 82	1157 67
Lubaczowie T. kr. miej.	33499 28	35072 75	2676 80	3126 75	34622 80					
Lwowie B. z.	164428 38	473294 18	74079 39	90376 72	456996 85	496190 02	172917	174782	494325 02	
„ Pow. T. z.	17528 51	47673 01	981	2195	46459 01	17250			17250	
„ T. wz. kr.	59329 98	72081 77	6234 17	8078 07	70237 87	39985 98	7708	10291 98	37402	
„ Tow. esk. i zal.	31987 48	9165 20	1416	545 25	10035 95	23724 59	8438 15	11548 52	20614 22	
Makowie st. poż. „Wz. p."	69758 42	134637 49	3586 77	1528 41	136695 85					
Mielcu	17313 51	63290 55	2105 86	427 71	64968 70	7500	800	1300	7000	884 57
Mikołajowie K. z.	4152 19	2802 68	4		2806 68	10935	1600	2045	10490	
Obertynie Kasa zal. i oszcz.	3896	11145	280	75	11350	5685	997	1085	5597	
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	62258 66	282628 53	8139 79	8138 76	282629 56					
Pilznie St. oszcz. i poż	11912 45	51335 44	2055 46	874 90	51516	7747	1748	1289	8206	
Podgórzu St. p. i o. Wz. p.	70817 90	313138 34	16440 92	17234 98	312344 28					
Podhajcach	25888 43	46082 51	815	1173 57	45723 94	16300			16300	1556 7[illegible]

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca zł. ct.	Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Spłacono w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Udzielono w ciągu miesiąca zł. ct.	Pożyczki udzielone: Stan z końcem miesiąca zł. ct.	Koszta założ. ruchomości i adm. z końcem miesiąca zł. ct.	Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca zł. ct.	Gotówka z końcem miesiąca zł. ct.
Bełzie	486 45	68 55	63704 87	2029 18	273 53	61949 22	913 37	86782 24	36
Białej Stow. p. i o. Wz. p.		261 75	105145 43	7533 59	6638	104249 84	1747 44	3484 79	1173 32
Birczy			92770	6784	7156	93142	2013 02	6907 63	336 85
Bochni	2910 20	618 28	66206 86	14987 39	14552 13	65771 60	1457 34	5088 53	1100 83
Bołszowcach B. z	1874 07	158 86	29099 06	5662 01	5650	29087 05	971 50	1411 04	533 87
Borszczowie P. k. z. i oszcz.	357 09	983 07	10233 49	1527 86	6764	15469 63	465 24	1036 92	1006 67
Bóbrce		401 21	38392 89	1053 34	421	37760 55	1934 27	1038 40	1504 84
Brzostku			4974		1550	6524		66 78	1220 22
Cieszanowie	588 08	70 01	103337 84	1065 59	350	102622 25	2786 29	14261 55	536 41
Czortkowie	1880 77	4 49	36038 99	8069 73	6552 75	34522 01	333 40	453 52	2727 16
Dąbrowie	10902 22	8065 41	325428 25	22808 03	18518 13	321138 35	6138 46	19546 84	2687 12
Dębicy T. wz. kr.	13976 20	3989 55	244748 86	47240 52	49110	246618 34	3289 95	143 71	1317 23
Dobczycach St. p. i o. Wz. p.			33526 16	2833	2728	33421 16	1469 15	2073 05	509 52
Dobromilu	3627 27	137 52	76247 18	2379 69	2780	76647 49	1522 29	4912 34	1386 06
Drohobyczu	8437 01	138 39	240560 52	24451 11	28506	244615 41	3210 47	6036 83	3804 05
Dukli	2244 14	28 73	82570 44	8356 87	12028 75	86242 32	1183 64	1277 34	449 76
Dynowie	1797 58	3321 87	57692 79	4143 91	6890	60438 88		2862 46	1396 63
Glinianach	7331 76	958 17	183704 27	41406 28	40356 81	182654 80	4312 63	17588 57	302 83
Głogowie	5751 20	89 49	190439 30	8477 70	9100	191061 60	2360 23	12000	2236 09
Gorlicach	26036 89	13195 38	880694 42	180436 95	185038 91	885296 38	8741 67	64368 28	23457 20
Grybowie	2321 24		191339 22	1754 98	4255	193839 24	1384 41	485 02	999 12
Husiatynie	479 75	130 28	15875 65	1447 19	2680	17108 46	234 23		281 85
Jarosławiu	7031 14	44	279919 99	38015 74	39935	281839 24	4014 54	6897 74	21766 99
Jaryczowie nowym K. z.	593 52	330 54	9755 75	1826 45	2535 40	10464 70	620 18	1410 18	28 01
Jaśle	9974 19	55659 82	378362	55629	60087	382820	4475 74	82856 71	122 39
Jaworowie	6241 01	1720 11	206044 27	17801 37	17262	205504 90	3899 33	8043 33	350 09
Kałuszu		1336 50	84203 26	3846 10	3829	84186 16	2356 98	6328 73	807 19
Kamionce strum.	2714 32	2693 85	116593 08	3363 60	6111	119340 48	1559 10	4284 31	1014 91
Kolbuszowie „Szcz. Boże"	3627 37	2652 27	97037 89	11434 86	13415	99018 03	879 08	2028 04	294 93
Komarnie	4550 79	2993 13	115617	5452	5445	115610	2128 64	13026 45	694 27
Kossowie Bank chrześc.	207 49	194 18	4151 02	326	294 20	4119 22	809 69	141 99	28 59
Krakowie	16017 65	14565 16	491411 23	123375 82	123688 35	491723 76	8637 56	35790 31	15282 38
Krynicy St. poż. i oszcz.	2411		98364 93	7273 93	5457 02	96548 02	1564 78	531 70	1169 90
Kulikowie K. z.		431 86	38971 86	1905	1340	38446 86	1798 03	3250 41	150 58
Limanowej	4557 23	1518 11	186580 32	32235 14	31416 70	185761 88	2677 03	5040 26	12425 56
„ T. o. wł. z.	3570 89	699 25	24117 95	3306 81	2220 70	23031 84	1419 28	4733 52	55111 89
Lisku	8533 61	105 62	214155 57	168043 85	12439 67	209751 39	2015 88	6006 88	1809 56
Lubaczowie T. kr. miej.	210 28		66672 42	3395 40	3695	66972 02	785 42	462 34	112 53
Lwowie B. z.	32878 76	23 50	1107053 13	271490 35	259490 31	1095073 09	16418	36683 69	477 73
„ Pow. T. z.	102 98		73569	1224 50	3456	75800 50	662 22	3382 36	1495 41
„ T. wz. kr.	4862 53	1865 08	168216 33	35815 53	35449 86	167850 66	3334 34	2146 93	65 53
„ Tow. esk. i zal.	3951 05	3890 22	56312 33	11471 55	9662 95	54503 73	2658 47	8077 18	5239 54
Makowie st. poż. „Wz. p."	9679 07	185 89	176306 28	11034 36	6898	172169 92	4434 17	37670 12	2045 02
Mielcu		3761 77	80244 46	3018 39	3500	80726 07	1368 61	9307 73	2526 13
Mikołajowie K. z.		404	14255 86	860 05	1700	15095 81	391 04	1654 75	711 27
Obertynie Kasa zal. i oszcz.	1472 90		20194	4378	4417	20233	1264 89	566 16	251 88
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	12052 50	32399 12	302311	8709	17522	311124	15312 27	60803 22	2100 35
Pilznie St. oszcz. i poż	2372 39	1027 28	71038	4983	6705	72760	1433 07	1434 59	406 46
Podgórzu St. p. i o. Wz. p.	15014 61	198 70	379941 96	63280	65167 36	381829 32	5805 03		10741 14
Podhajcach	5076 89	2855 90	88690 26	2226 95	4030	90493 31	1179 47	3622 41	2106 79

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc wrzesień 1894.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów funduszu rezerwowego (wł. majątk.) z końcem miesiąca zł.	ct.	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł.	ct.	Włożono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Wyjęto w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł.	ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł.	ct.	Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł.	ct.	Spłacone w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł.	ct.	Saldo rachunku Banku krajowego zł.	ct.
Przemyślu K. z. rz. i rol.	142516	37	202577	72	9321	69	10094	59	201804	82	35936	.	21963	.	21887	.	36012		.	
Radomyślu St. o. i poż.	6713	63	6993	01	970	.	870	.	7093	01	12562	91	3905	.	3433		13034	91		.
Radymnie K. z.	6676	52	10343	97	437	50	362	05	10413	42	9550	.	3400		2950	.	10000	.		
Radziechowie	62525	54	139233	76	3555	93	5926	03	136863	66	46500		3000	.	3000	.	46500	.	3548	85
Rohatynie	26808	57	78176	50	1099	43	2939	12	76336	81					.		.	.	.	.
Rozdole	4349	60	3374	62	2	50	31	.	3346	12	8845	.			.		8845	.	.	
Rudkach	21033	91	47298	09	1215	51	1937	40	46576	20	16500		.	.	600		15900		388	16
Sądowej Wiszni K. z.	12804	93	8448	58	408	.	120	.	8736	58	22010		3630		3500		22140	.		.
Sędziszowie T. wz. kr.	37013	79	78018	98	2370	.	4112	30	76276	68	39660		19125		16510		42245	.	.	
Sieniawie	25301	24	36692	95	372		100	26	36964	69	1500	.	.				1500	.	.	.
Skałacie T. z ikr.	28231	93	18043	43	107		1265	93	16884	50	37351		11495	.	12325	.	36521	.		.
Sokalu	34841	30	110057	39	1745		2766	76	109035	63	26250		1500	.	.	.	27750	.	5066	74
Stanisławowie B. z.	51509	55	86754	87	8307	34	5179	15	89883	06	85128	83	40575	90	34234		91470	73	5725	47
„ T. wz. kr. m.	55265	12	127075	82	7866	34	7675	19	127266	97	32583		16180	.	9040	.	39723	.		
Strusowie K. oszcz. i poż	51509	82	14140	49	2206		220		16126	49	.	.		.	.	.	.			
Stryju	55265	32	87092	12	3279	66	3014	07	87357	71	15000			.	.		15000	.	4535	10
Szczercu K. z.	5118	69	7805	14	211	57	114		7902	71	6736	.	1360		1350	.	6746	.	.	.
Tłumaczu St. kr.	39353	02	69861	95	6033	19	1926	37	73968	77	17030				5030	.	12000	.		
Turce	6528		29698	01	95		1169	48	28623	53	3826	.	624	.	790		3660		.	
Tyśmienicy K z.	18742	54	32419	17	769		434	03	32754	14	2400		.	.			2400	.		
Zakliczynie Tow. wzaj. kr.	6611	50	21693	62	784	57	931	44	21546	75	16210	.	13366	.	11438		18138	.		
Zbarażu	35761	52	40269	25	680	53	2264	70	38685	08	19800			.	850		18950	.	3260	26
Złoczowie	87416	72	187608	21	4902	53	8425	.	184085	74	.	.	.	.					1638	09
„ K. z.	16163	79	40396	46	2178	.	4710	77	37863	69	15200	.	8300		6100		17400			.
Żółkwi Tow zal.	40530	81	52383	64	214		620		51977	64	43650	.	5800		6400		43050	.	2408	32
Żydaczowie P. kas. z. i osz.	2347		27958	94	2057	91	551	32	29465	53	4926	56		.	250		4676	56	.	

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca zł.	ct.	Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca zł.	ct.	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Spłacono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Udzielono w ciągu miesiąca zł.	ct	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Koszta założ., ruchomości i adm. z końcem miesiąca zł.	ct	Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca zł.	ct.	Gotówka z końcem miesiąca zł.	ct.
Przemyślu K. z. rz. i rol.	15456	81	7340	08	345428	.	35267		35595	.	345756	.	4204	97	46358	79	6810	32
Radomyślu St. o. i poż.	1058	59		.	25222	97	4769		4884		25337	97	779	13	341	38	1441	60
Radymnie K. z.	1011	25	19	50	25055	05	1884	80	3950	.	27120	25	896	46	26	97	77	11
Radziechowie	7591	08	4589	81	246239	45	9932	10	9066	44	245373	79	3345	68	11186	22	1713	25
Rohatynie			3196	29	86425	15	2120	84	2536	.	86840	31	1729	45	4140	63	1015	63
Rozdole	134	45	111	65	13631	81	198	90	227		13659	91	53	94	2966	62	106	35
Rudkach	1697	84	371	25	78254	78	5301	51	6406		79359	27	2242	98	3853	53	511	58
Sądowej Wiszni K. z.	1979	24	11	75	42157	94	3213	11	3950		42894	83	1457	08	941	37	379	22
Sędziszowie T. wz. kr.	1387	15	3211	14	145955	93	18228	50	20340		148067	43	1997	48	6825	32	3243	53
Sieniawie	3022	39	3109	56	59111	68	3656	31	4570		60025	37	1226	85	5546	64	3099	02
Skałacie T. z ikr.	3265	81	496	09	78652	63	10114	04	7705	.	76243	59	150		7476	62	1529	12
Sokalu	2599	64	654	65	139627	08	11065	77	11479	68	140040	99	2328	70	34752	90	2825	37
Stanisławowie B. z.	4733	96	3000		229478	37	46225	02	46147	30	229400	65	5502	35	6447	36	4972	41
„ T. wz. kr. m.	8969	69	352	44	214938	94	30457	.	40612	.	225093	94	3629	60	406	29	2447	39
Strusowie K. oszcz. i poż	1964	48	581	16	19827	50	942		2400		21285	50	593	36	742	23	1169	86
Stryju	4411	89	7376	22	135343	73	8605	38	9395	10	136133	45	3340	08	14373	13	4187	57
Szczercu K. z.	601	05	51	42	20520	14	1057	47	1557		21019	67	412	11	273	24	124	85
Tłumaczu St. kr.	3340	63	.		100678	78	15540	78	13677	59	100815	59	1696	71	4758	13	780	99
Turce	846	49	.		36450	03	4219	40	3584		35814	63	1606	44	2		473	95
Tyśmienicy K z.	2303	56	543	05	42147	52	1429	75	2499		43216	77	962	76	4168	39	412	37
Zakliczynie Tow. wzaj. kr.	909	86	196	60	44446	26	8495	79	7776	16	43726	63	1023	11	2454	01	198	96
Zbarażu	3303	53	4329	95	99016	95	4188	60	2240		97068	35	1953	06	2877	61	2421	32
Złoczowie	10130	14	3833	11	262176	09	8068	02	6999		261107	07	3687	44	19030	42	3278	87
„ K. z.	1582	06	93	37	67828	35	9989	41	9645		67483	94	2779	19	975	77	1864	01
Żółkwi Tow zal.			584	54	122061	14	2337	34	2450		122173	80	3323	48	11118	19	1985	84
Żydaczowie P. kas. z. i osz.	1548	69	360	29	35514	65	1375	17	1655		35794	48	972	74	.	.	1630	85

O ludzi takich, zwłaszcza przed dziesiątkiem lat, a cóż dopiero dwudziestoma, właśnie w erze liczniejszego powstawania stowarzyszeń zaliczkowych po miastach i miasteczkach naszego kraju, bywało dosyć trudno. Toteż o szkopuł ten, mianowicie, o brak to jednej to drugiej kwalifikacyi u kierownika, postawionego na czele podobnej instytucyi, rozbijały się dalsze niejednej z nich losy, a które, odpowiedniejszą sterowane dłonią, mogły były, przy tych samych zresztą lokalnych warunkach, wcale pomyślnie się rozwijać; gdy tymczasem, przeciwnie, dla tego kardynalnego w nich błędu, niejedna z nich po nader krótkim żywocie „z g i n ę ł a m a r n i e w z a p o m n i e n i a f a l i“, nieraz przytem dość szerokie i smutne zataczając kręgi. A niejedna spółka znowu, przez dłuższe wegetując lata, ale zarazem z każdym rokiem coraz więcej chyląc się ku upadkowi, dopiero ze zmianą kierowników szczęśliwie ocalawszy i poprzednie naprawiwszy błędy, inny, użyteczniejszy prowadzi odtąd żywot, do dalszych i o wiele donioślejszych nawet uprawniający nadziei.

Otóż do rzędu tych ostatnich należy także wyżwzmiankowane Towarzystwo Kasy zaliczkowej w Szczercu, które jeszcze w 1874 roku, a więc przed dwudziestu laty założone, właśnie z powodu nieodpowiedniego kierownictwa nietylko że się nie rozwijało należycie, ale nawet coraz smutniejsze wykazywało rezultaty — tak, że w roku 1888 i 1889, a zatem w czternastym i piętnastym swojego istnienia, zamiast czystego zysku spore wykazywało w swym bilansie straty, z liczbą członków spadłą do 155, kwotą udziałów do 1.636·03 zł., a funduszu rezerwowego, którym pokrywać musiano straty, do 396 zł.; toteż równocześnie i wszystkie niemal wycofano wkładki oszczędności, iż pozostało z nich łącznie tylko 500·44 zł. W ślad zatem i instytucye finansowe kredyt swój wymówiły, tak, że ogólna cyfra takowego w owym roku tylko 831 zł. wynosiła; a więc i pożyczki członkom udzielone do kwoty 3.739 zł. zredukowane zostały. Do ostatecznego zlikwidowania Towarzystwa nie wiele już zatem brakowało.

A jednak pomimo tak rozpaczliwego położenia n o w a Dyrekcya nie dała za wygranę, i dziś, po pięciu latach swojego urzędowania, liczbę członków ze 155 na 453, a zatem o 192% podniosła; rozwój zaś Towarzystwa w ostatniem pięcioleciu najlepiej uwydatni porównanie powyższych minimalnych cyfr z 1889 roku z

S u r o w y m b i l a n s e m

w dniu lustracyi, następujące wykazującym pozycye:

a) W s t a n i e b i e r n y m:

Udziały	5.674 zł.	37 ct.	
Fundusz rezerwowy	1.236 „	75 „	
Wkładki	8.221 „	66 „	
Wierzyciele	7.510 „	— „	
Odsetki	1.031 „	55 „	
Zysk z r. 1893	51 „	42 „	
Razem	23.725 zł.	75 ct.	

b) W s t a n i e c z y n n y m:

Pożyczki	22.740 zł.	69 ct.
Koszta administracyi	486 „	44 „
„ procesowe	61 „	66½
do przeniesienia	23.288 zł.	79½
z przeniesienia	23.288 zł.	79½
Lokacye	225 „	— „
Kasa	211 „	95½
Razem	23.725 zł.	75 ct.

Z powyższego zestawienia widzimy zatem, iż w ostatnich pięciu latach:

udziały wzrosły o	247%
Fundusz rezerwowy	213 „
Wkładki	1.544 „
Wierzytelności	800 „
Pożyczki	500 „

Lustracya ostatnia wykazuje dalej, iż stan pożyczek jest zupełnie zadawalniający; że Dyrekcya udziela takowych wyłącznie włościanom, zasługującym na tę z jej strony pomoc, i to przeważnie w drobnych tylko kwotach, tak, że przeciętna kwota udzielonych pożyczek wynosi zaledwie 51 zł., i że wszystkie te pożyczki są najzupełniej ściągalne.

Wspominając tutaj o zasługach nowej Dyrekcyi, mamy głównie na myśli p. Cyryla Malickiego, kierownika

tamtejszej szkoły ludowej, który, przyjąwszy na siebie obowiązki dyrektora Towarzystwa, niezrażony trudnościami położenia, energią swoją nowe tchnął w nie życie, a pragnąc skuteczne oddać mu usługi, odbył, celem nabycia potrzebnych fachowych wiadomości, kurs teoretyczny buchalteryi i innych przedmiotów, jaki pięć lat temu Związek urządził był u siebie, celem fachowego wykształcenia kandydatów na posady funkcyonaryuszów dla stowarzyszeń do Związku należących. Toteż księgi Kasy zaliczkowej w Szczercu, prowadzone odtąd wedle wzorów przez Związek zaleconych, wykazują pożądany ład, oraz staranność i akuratność.

Toteż z prawdziwą przyjemnością podnosimy na tem tu miejscu, te zasługi p. Malickiego około ratowania i podniesienia tamtejszej Kasy do obecnego jej stanu. Jeżeli tylko naczelne nasze instytucye kredytowe zasługi te wydatniejszym na przyszłość, aniżeli dotąd, nagrodzić zechciałyby kredytem, obrót znacznie szersze mógłby przybrać rozmiary, a to ku wielkiej ztąd korzyści dla włościan tamtejszej okolicy, widocznie potrzebujących bardzo tej pomocy, skoro, jak wykazuje lustracya, zalega w Kasie szczerzeckiej kilkadziesiąt ich podań o pożyczkę, włącznej kwocie na przeszło 3.000 zł., a przeciętnej około 60 zł. — niezałatwionych z powodu braku funduszów.

Toteż korzystając z tego, tamtejsi „bracia nasi“ mojżeszowego wyznania, — z których kilku na lichwie bardzo znacznych dorobiło się fortun, i rozległe nawet ponabywali włości — założyli dwa miesiące temu w Szczercu nowe swoje Towarzystwo zaliczkowe, etyczny cel którego łatwym do odgadnięcia, jeżeli dozwala na płacenie 7% od wkładek oszczędności. Wydatniejsze zatem poparcie poczciwych usiłowań naszej Kasy szczerzeckiej tem więcej jest obecnie na czasie.

Kończąc, wspomnimy jeszcze o jednym szczególe z obecnego ustroju tejże Kasy, jako wyjątkowym dotąd i jedynym pomiędzy stowarzyszeniami zaliczkowemi w naszym kraju; mianowicie, iż obecnym dyrektorem-kasyerem tejże jest kobieta, która, wypełniając obowiązki przyjętego przez siebie urzędu z całą sumiennością i dokładnością, daje przykład, iż w danym razie i na tej niwie znaleźć się może użyteczne u nas zajęcie dla wykształconych niewiast, żądnych pracy. Dyrektorem tym jest p. Leontyna Malicka, żona wyżwspomnianego profesora, który, posłuszny przełożonej swej władzy, t. j. krajowej Radzie szkolnej, z urzędu tego ostatniemi czasy ustąpił.

Długoletnimi kierownikami Towarzystwa, którzy je utrzymują niemal od początku jego istnienia są pp. Filip Simon, prezes Rady nadzorczej, Piotr Muller, członek Dyrekcyi. Dobra siła przybyła zarządowi również w osobie p. Jana Maksymowicza, obecnie zastępcy członka Dyrekcyi.

Ruch stowarzyszeń.

Posiedzenie Zarządu funduszu zaopatrzenia funkcyon. stow. zar i gosp. odbyło się dnia 15. października b. r. pod przewodnictwem dra Tadeusza Skałkowskiego. Obecni członkowie zarządu: Pp. Bielański Karol, dr. Kuczkiewicz Jan, Kuczyński Franciszek, Merunowicz Teofil, Terenkoczy Władysław i Ulmer Narcyz.

Po zatwierdzeniu protokołu z ostatniego posiedzenia ukonstytuował się Zarząd, na rok 1894/5, wybierając prezesem: dra Tad. Skałkowskiego, zast. prezesa: Wład. Terenkoczego, prowadzącym biuro: N. Ulmera, zaś kontrolę ksiąg i rachunków poruczono drowi Janowi Kuczkiewiczowi i Franciszkowi Kuczyńskiemu.

Uchwalono wypłacić udziały wdowom po ś. p. Leopoldzie Woykowskim z Nadwórny i Adolfie Terenkoczym z Rudek.

Odmówiono wypłaty udziału jednemu uczestnikowi, który pozostając w służbie zgłosił wystąpienie, również odmówiono takiej wypłaty uczestnikowi, który ustąpił z zajmywanej posady przed upływem lat pięciu należenia do funduszu i pomimo zezwolonej prolongaty praw do funduszu, w ciągu całego roku posady w stowarzyszeniu związkowem nie uzyskał.

Przyjęto do funduszu: Kasę zaliczkową „Nadzieja“ w Sądowej wiszni i Towarzystwo zaliczkowe w Lisku, z których każde jednego funkcyonaryusza zgłosiło.

Przyjęto do funduszu kolegów:
Jakóba Nawrockiego (Lwów, Bank zaliczkowy),
Karola Gumowskiego (Lwów, Bank zaliczkowy),
Kaźmierza Terleckiego (Łańcut, kasa zal. i oszcz.),
Władysława Sękowskiego (Nowy Sącz, Kasa zal.).
Romana Eugeniusza Rogala Rozwadowskiego (Drohobycz, Tow. zal),
Józefa Rybickiego (Drohobycz, Tow. zal.),
Ignacego Domagalskiego (Lisko, Tow. zal.),
Stanisława Sadowskiego (Radziechów, Tow. zal.),
wszyscy przystąpili bez zastrzeżeń

W końcu uchwalono ulokować zapasy kasowe na książeczkach wkładkowych stowarzyszeń, należących do funduszu, mianowicie w Glinianach, Gorlicach, Krynicy, Lisku, Lwowie (pow. Tow. zal.), Mościskach, Przemyślu (Kasa zal. rzem. i roln.) i Rohatynie, wreszcie przeprowadzono (bez możności powzięcia uchwały) dyskusyę, nad zmianami statutu, zaprojektowanemi przez kilku członków,

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu sierpniu b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Nowe stowarzyszenia:

Sanocki c. k. Sąd obwodowy jako handlowy ogłasza, że przy wpisanej d. 10. listopada 1891 w rejestrze, stowarzyszeń firmie: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Bukowsku, zarejestrowane stowarzyszenie z potrójną odpowiedzialnością ograniczoną“ wpisał, iż

1. przedsiębiorstwo to opiera się na statucie z daty Bukowsko 9. października 1891;

2. przedmiotem przedsiębiorstwa jest eskontowanie weksli, opiewających na prawną walutę i płatnych licząc od dnia wniesienia ich do stowarzyszenia regularnie nie później jak 4 miesiące, żadną miarą zaś nie później, jak za 6 miesięcy i zaopatrzonych oprócz żyrem biorącego kredyt także rękojmią osoby lub firmy w stanie wypłacalnym będącej, udzielanie pożyczek za rękojmią dawaną w formie wekslu na osobę trzecią ściągnionego i przez tęż akceptowanego lub w formie wekslu przez osobę trzecią na ubiegającego się o pożyczkę ciągnionego a przez tegoż przyjętego, albo za zastawem przez zarząd za dostateczny uznanym, udzielanie członkom swoim pożyczek, potrzebnych im do obrotu w handlu i przemyśle na raty na przeciąg roku jednego, rachunek bieżący przyjmowanie depozytów i przyjmowanie wkładek na oprocentowanie;

3. czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony;

4. zarząd wybrany do końca r. 1896 składa się z Pejsacha Barta, Eliasza Pintera i Zisie Kornreicha wszystkich właścicieli realności, w Bukowsku zamieszkałych;

5. ogłoszenia mają być umieszczane w „Gazecie Lwowskiej“;

6. odpowiedzialność członków jest ograniczoną do wysokości potrójnej wkładki;

7. firmę Towarzystwa podpisują zbiorowo albo dwaj członkowie zarządu, albo jeden członek i urzędnik Towarzystwa, przez prokurę podpisujący.

(Uchwała z dnia 18. września 1894 l. 5.552).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Rzeszowie ogłasza niniejszem, że w dniu dzisiejszym wpisaną została do tutejszo-sądowego rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firma: „Spółkowa Kasa oszczędności i pożyczek w Grębowie, spółka zarejestrowana z nieograniczoną poręką“ z tem dołożeniem, że stowarzyszenie to opiera się na statucie z dnia 8. lipca 1894, w którym to dniu Walne zgromadzenie wybrało zarząd złożony z dr. Wincentego Kuźniara, jako przełożonego, Tadeusza Dula jako zastępcy przełożonego, oraz Franciszka Kozdrasia, Franciszka Dula i Jana Motyki jako członków, dalej że siedzibą spółki będzie Grębów, że następnie firmę spółki podpisywać będzie Przełożony zarządu lub jego zastępca, a oprócz tego jeden z członków zarządu, wreszcie że członkowie stowarzyszenia ręczą solidarnie całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki w obec trzecich osób, a celem stowarzyszenia jest podniesienie bytu członków pod względem moralnym i materyalnym.

(Uchwała z dnia 2. sierpnia 1894 l. 1.389).

C. k. Sąd obwodowy w Tarnopolu jako sąd handlowy ogłasza, iż wpisano w rejestr handlowy dla Towarzystw zarobkowych i gospodarczych

a) na podstawie statutu z daty Borszczów 3. sierpnia 1894 zawiązało się stowarzyszenie pod firmą: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną pięciokrotną poręką w Skale nad Zbruczem;

b) przedmiotem Towarzystwa tego jest dostarczanie członkom swoim na umiarkowany procent potrzebnych im kapitałów do obrotu w gospodarstwie, handlu, przemyśle lub rzemiośle za pomocą wspólnego kredytu wszystkich członków;

c) zarząd Towarzystwa sprawuje Dyrekcya z trzech członków złożona w której skład wchodzą pp. Mozes Buga jako dyrektor, Chaim Izrael dwojga imion Buga jako kasyer, Józef Eisner jako kontrolor, dalej Józef Weinraub jako zastępca dyrektora, Juda Hersch dwojga imion Kohn jako zastępca kasyera i Szabse Chess jako zastępca kontrolora — wszyscy w Skale zamieszkali.

d) wszelkie ogłoszenia i zawiadomienia w sprawach tego stowarzyszenia wychodzić będą pod firmą stowarzyszenia i będą podpisywane przynajmniej przez dwóch członków Dyrekcyi zaś zaproszenia na ogólne zgromadzenia jeżeli nie pochodzą od Dyrekcyi podpisują prezes i sekretarz Rady zawiadowczej pod wypisaną firmą a publiczne ogłoszenia będą ogłaszane okólnikami i plakatami;

e) do ważności zobowiązania wobec osób trzecich potrzeba obok firmy podpisów dwóch członków Dyrekcyi;

f) za wypełnienie wszelkich przez stowarzyszenie przyjętych zobowiązań, o ile fundusze stowarzyszenia w funduszu rezerwowym i udziałach nie wystarczają odpowiadają wszyscy członkowie aż do pięciokrotnej wysokości ich włożonej kwoty udziałowej.

(Uchwała z dnia 25. sierpnia 1894).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie niniejszem ogłasza, że dnia 12. sierpnia 1894 wpisaną została do tusądowego rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych nowa firma pod nazwą: „Bank dla handlu i przemysłu w Wieliczce, stowarzyszenie zarejestrowane z poręką ograniczoną“ a po niemiecku „Handels- und Gewerbebank in Wieliczka, registrirte Genossenschaft mit beschrankter Haftung“, którego główne postanowienia są następujące:

1. datą umowy stowarzyszenia (kontraktu związkowego) jest dzień 21. czerwca 1894;

2 firma stowarzyszenia brzmi: Bank dla handlu i przemysłu, stowarzyszenie zarejestrowane z poręką ogra-

niczoną“ lub po niemiecku Handels- und Gewerbebank in Wieliczka registrirte Gennossenschaft mit beschränkter Haftung“ a siedzibą jego jest Wieliczka (§. 3. stat.);

3. celem stowarzyszenia jest dostarczanie członkom swoim potrzebnych im do handlu, przemysłu, rękodzieła i gospodarstwa kapitałów obrotowych (§. 2 stat.) przez eskontowanie weksli płatnych nie później jak za 4 miesięcy, przez udzielenie pożyczek za rękojmią również należy po zakresu działania Towarzystwa przyjmowanie wkładek za opłatą procentu na rachunek bieżący przyjmowanie depozytów i przyjmowanie wkładek na oprocentowanie (§. 5. statutu);

4. czas trwania Towarzystwa jest nieograniczony (§. 6. statutu);

5. członkami zarządu na pierwsze trzechlecie wybrani zostali Józef Perlberger, Adolf Josefsthal, Eliasz Hirsch 2 imion Friedmann, Salomon Rosenzweig i Abraham Seidenfrau, wszyscy kupcy zamieszkali w Wieliczce;

6. wszelkie obwieszczenia Towarzystwa będą ogłaszane w urzędowej „Gazecie Lwowskiej“ (§. 19. statutu);

7. Towarzystwo zawiązane jest na zasadzie ograniczonej poręki (§. 1. statutu);

8. wszystkie dokumenta mające obowiązywać stowarzyszenie, muszą być podpisane zbiorowo albo przez dwóch członków i urzędnika Towarzystwa prokurę posiadającego. Tylko kwity kasowe mogą być zbiorowo podpisane przez jednego członka zarządu i kasyera. Podpis będzie uskuteczniony w ten sposób, że pod słowa stampilią wyciśnięte lub przez kogokolwiek pisane: „Bank dla handlu i przemysłu w Wieliczce, stowarzyszenie zarejestrowane z poręką ograniczoną“, lub po niemiecku pod słowa: „Handels- und Gewerbebank in Wieliczka, registrirte Genossenschaft mit beschänkter Haftung“ podpisujący swój podpis położą (§. 4. statutu).

(Uchwała z dnia 31. sierpnia 1894.

C. k. Sąd krajowy jako Trybunał handlowy ogłasza, że wskutek tusądowej uchwały z dnia 26. stycznia 1894 l. 2.058 wpisano na dniu 5. lutego 1894 do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych firmę: „Pierwsze krakowskie stowarzyszenie dla wzajemnego zabezpieczenia wierzytelności wekslowych, stowarzyszenie zarejestrowane z poręką ograniczoną“ — po niemiecku „Erster krakauer gegenseitiger Wechsel-Bürgerschafts-Verein, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung“, a to z tym dodatkiem, że:

1. kontrakt związkowy (statut) zawartym został dnia 15. stycznia 1894, zaś siedzibą Towarzystwa jest miasto Kraków;

2. celem stowarzyszenia jest:

a) poręczenie za wypłatę wierzytelności wekslowych swoich członków w terminie płatności przez wekslowo zobowiązanych nie zapłaconych;

b) pośredniczenie dla członków swoich we wszystkich czynnościach wchodzących w zakres obrotu wekslowego;

3. czas trwania stowarzyszenia jest nieograniczony.

4. członkami zarządu na pierwsze 5 lat t. j. do końca roku 1899 wybranymi zostali: Maks Ehrenpreis kupiec, dr. Leon Horowitz adwokat, Jakób Kamsler kupiec, Herman Kamsler kupiec, Bernard Kaufmann kupiec, Wilhelm Merz kupiec, Salomon Rittermann kupiec i Dawid Rothhirsch kupiec, wszyscy w Krakowie zamieszkali.

5. do ważności uchwał zarządu potrzebnym jest komplet czterech członków zarządu z wliczeniem przewodniczącego, który tylko w razie równości głosów swój głos oddaje.

6. Firmę stowarzyszenia tudzież dokumenta, stowarzyszenie obowiązywać mające, podpisują zbiorowo albo dwaj członkowie zarządu, albo jeden członek zarządu i urzędnik prokurę posiadający w ten sposób, iż pod powyższą firmą stowarzyszenia stampiglią wyciśniętą lub przez kogokolwiek wypisaną, swoje nazwiska położą.

7. udział członka stowarzyszenia składa się przynajmniej z jednej wkładki wynoszącej kwotę 50 zł., oraz z wpisowego corocznie przez zarząd oznaczyć się mającego, a odpowiedzialność członków jest ograniczoną.

8. Ogłoszenia stowarzyszenia zamieszczane będą w „Gazecie Lwowskiej“.

(Uchwała z dnia 16. lutego 1894 l. 4.692).

Zmiany w Dyrekcyi:

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie zarządza wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie już zarejestrowanej „Towarzystwo handlu skór i wyrobu obuwia w Dobczycach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“, iż na Walnem zgromadzeniu członków tegoż Towarzystwa w dniu 16. czerwca 1893 odbytem na bieżące trzechlecie w miejsce ustępującego dyrektora Józefa Szczęcha, Wojciech Walas dyrektorem, w miejsce magazyniera Antoniego Bednarskiego Józef Szczęch magazynierem, zaś dotychczasowy kasyer Kasper Orzechowski i buchalter Antoni Stoch młodszy ponownie, pierwszy kasyerem, drugi zaś buchalterem, a wreszcie w miejsce ustępujących zastępców Wojciecha Podsadeckiego i Antoniego Walasa, Wincenty Krupa i Wojciech Kowalski zastępcami wybrani zostali, i że wybrani członkowie zarządu, wszyscy w Dobczycach zamieszkali, firmę Towarzystwa w ten sposób podpisywać będą iż pod brzmieniem firmy: „Towarzystwo handlu skór i wyrobu obuwia w Dobczycach, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ dwóch członków Dyrekcyi całe swoje imię i nazwisko podpiszą.

(Uchwała z dnia 19. sierpnia 1893 l. 27.419).

C. k. Sąd obwodowy w Tarnopolu jako sąd handlowy ogłasza, iż w rejestrze dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe w Husiatynie, z ograniczoną poręką“ wpisano, że Dyrekcya tego stowarzyszenia składa się oprócz trzech dyrektorów też z trzech zastępców tych dyrektorów i że na zgromadzeniu Rady nadzorczej tego stowarzyszenia z dnia 14. kwietnia 1894 wybrano zastępcami dyrektorów Michała Mullera dzierżawcę dóbr Kociubińce, Władysława Gasparskiego c. k. oficyała pocztowego w Husiatynie i Kaspra Magońskiego c. k. kancelistę tabularnego w Husiatynie, zaś na zgromadzeniu Rady nadzorczej z 17. lipca 1894 wybrano w miejsce ustępującego dyrektora Franciszka Dziurzyńskiego, dyrektorem dra Zenona Frydmana c. k. lekarza powiatowego w Husiatynie.

(Uchwała z dnia 4. sierpnia 1894 l. 12.300).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie poleca wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Towarzystwo zaliczkowe w Krakowie, spółka zarejestrowana z nieograniczoną odpowiedzialnością“, że Rada nadzorcza tegoż Towarzystwa na posiedzeniu dnia 4. kwietnia 1894 r. odbytem wybrała ponownie na rok następny Edwarda Wojnarowicza zastępcą dyrektora, Antoniego Gettlicha, Walerego Flacha, Karola Rzącę delegatami Rady nadzorczej, zaś Aleksandra Pająka i Adama Fedorowicza, zastępcami delegatów Rady nadzorczej, którzy pod powyższą firmą Towarzystwa stampilią wyciśniętą pod pisy swoje w sposób w wzorze firmowym wskazany umieszczą.

(Uchwała z dnia 15. czerwca 1894 l. 19.992).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie podaje do publicznej wiadomości, że na skutek t. s. uchwały z dnia 13. kwietnia 1894 l. 10.714 w dniu 12. lipca 1894 wpisano do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Krakowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną odpowiedzialnością“, że na Walnem zgromadzeniu w dniu 11. marca 1894 w Krakowie odbytem wybrano na dalsze trzechlecie od r. 1894 do r. 1896 włącznie członkami zarządu pp. dr. Leona Horowitza, Maksa Ehrenpreisa, Dawida Rothirscha, dr. Hermana Brummera i Juliusza Przeworskiego.

(Uchwała z dnia 13. kwietnia 1894 l. 10.714).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie poleca wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy firmie: „Spółka wyrobów ślusarskich, nożowniczych, pilnikarskich i rusznikarskich w Krakowie“, że na Walnem zgromadzeniu członków stowarzyszenia dnia 25. października 1893 odbytem, przyjęto rezygnacyę dotychczasowej Dyrekcyi, wskutek czego Józef Splichal jako zastępca Dyrektora z rejestru wykreślonym zostaje.

(Uchwała z dnia 13. lipca 1894 l. 24.205).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Sanoku ogłasza, że w rejestrze stowarzyszeń wpisał przy firmie: „Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Rymanowie, stowarzyszenie zarejestrowane z potrójną odpowiedzialnością ograniczoną“, że na Walnem zgromadzeniu członków Towarzystwa w dniu 4. kwietnia 1894 odbytem, dotychczasowi członkowie Dyrekcyi Leon Chill, Jakób Wolf i Salamon Katz z Rymanowa, ponownie jako tacy wybrani zostali.

(Uchwała z dnia 10. lipca 1894 l. 4.343).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Stanisławowie ogłasza, że równocześnie polecił prowadzącemu rejestra stowarzyszeń wpisanie przy firmie: „Towarzystwo wzajemnego kredytu mieszczan w Stanisławowie“, że na Walnem zgromadzeniu członków dnia 11. lutego b. r. w Stanisławowie odbytem dyrektorami zostali wybrani pp. Stanisław Horoszkiewicz, Leon Ziarkiewicz, tudzież Ferdynand Fiedler, zaś zastępcami pp. Józef Wachter i Emanuel Czerwenka, wszyscy w Stanisławowie zamieszkali.

(Uchwała z dnia 28. lipca 1884 l. 7.580).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż przy firmie: „Bank zaliczkowy we Lwowie, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ uwidoczniono, że na odbytem dnia 28. stycznia 1894 IV. Walnem zgromadzeniu wybrani zostali na posiedzeniu Rady nadzorczej w dniu 16. stycznia 1894 członkowie Dyrekcyi, a mianowicie:

Dr. Adam Czyżewicz, Władysław Terenkoczy, Franciszek Kuczyński jako dyrektorowie; zaś dr. Aleksander Lisiewicz, dr. Bronisław Dulęba i Edward Machayjski jako zastępcy dyrektorów tegoż Banku na przeciąg lat 3 zatwierdzeni zostali.

(Uchwała z dnia 25. sierpnia 1894 l. 42.177).

C. k. Sąd obwodowy jako handlowy w Stanistawowie ogłasza, że polecił prowadzącemu rejestr stowarzyszeń wpisanie przy firmie: „Zakład kredytowy i komercyalny w Stanisławowie“, że na Walnem zgromadzeniu członków dnia 25. lutego b. r. w Stanisławowie odbytem p. Izrael Susslak, kupiec w Stanisławowie, dyrektorem wybrany został.

(Uchwała z dnia 4. sierpnia 1894 l. 9.418).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że przy firmie: „Stowarzyszenie oszczędności i kredytu urzędników i służby c. k. kolei państwowych w Galicyi, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką“ uwidoczniono, że na odbytem dnia 27. maja 1894 XXIV. Walnem zgromadzeniu członków tego stowarzyszenia, zatwierdzono

nowowybranych członków Dyrekcyi na rok 1894/5, a mianowicie:

1. Jana Raspa na kontrolora,
2. Antoniego Filewicza na kasyera,
3. Wacława Enzingera na zastępcę kontrolora,
4. Karola Laskiewicza na zastępcę kasyera,
5. Antoniego Kassarabę na zastępcę buchaltera.

(Uchwała z dnia 25. sierpnia 1894 l. 4.199).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż przy firmie: „Bank rolniczy we Lwowie, stowarzyszenie zarejestrowane o poręce ograniczonej“ uwidoczniono:

1. że na XIV. zwyczajnem Walnem zgromadzeniu członków tego stowarzyszenia dnia 8. marca 1894 odbytem, Władysław Bogdański, Juliusz Mikolasz i Kazimierz Rudnicki, we Lwowie zamieszkali, przez Radę nadzorczą wybrani, zatwierdzeni zostali jako dyrektorowie tegoż Banku, którzy wszelkie z Towarzystwa wychodzące pismc, ogłoszenia i zobowiązania w ten sposób podpisywać będą, że pod firmą Towarzystwa umieszczone zostaną podpisy dwóch dyrektorów, lub przynajmniej jednego dyrektora i jednego urzędnika Towarzystwa do podpisywania firmy upoważnionego;

2. że Paweł Dąbrowski i Ksawery Porceri przestali być członkami Dyrekcyi.

(Uchwała z dnia 18. sierpnia 1894 l. 40.705).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, iż przy firmie: „Towarzystwo kredytowe miejskie w Lubaczowie, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“ uwidoczniono, że na odbytem w dniu 25. lutego 1894 XII. zwyczajnem ogólnem zgromadzeniu członków tego Towarzystwa, zatwierdzony został dokonany przez Radę nadzorczą wybór członków Dyrekcyi na następne trzechlecie, to jest na czas od 1. lipca 1894 do dnia 30. czerwca 1897, a mianowicie wybrani zostali dotychczasowi członkowie Dyrekcyi powtórnie a to: 1. Lazar Lehrfreund dyrektorem, 2. Abraham Gärtner kasyerem, 3. Eliasz Riss kontrolorem.

(Uchwała z dnia 8. sierpnia 1894 l. 40.333).

C. k. Sąd krajowy jako handlowy we Lwowie ogłasza niniejszem, że przy firmie: „Kasa zaliczkowa Nadzieja w Jaryczowie nowym, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką“ uwidocznione, iż na odbytem w dniu 30. marca 1894 roku. Walnem zgromadzeniu członków tejże kasy zaliczkowej wybrani zostali:

1. dyrektorem Piotr Daczkiewicz, 2. kasyerem Piotr Andres, 3. kontrolorem Władysław Jaworski, 4. zastępcą dyrektora Jan Kozaczek, 5. zastępcą kasyera Paweł Kranc, 6. zastępcą kontrolora Jan Pawłowski, właściciele realności w Jaryczowie nowym.

(Uchwała z dnia 18. sierpnia 1894 l. 40 704).

Ogłoszenie.

Prezes Rady nadzorczej „Towarzystwa kowali w Sułkowicach“ zawiadamia osoby interesowane, że dotychczasowi członkowie Dyrekcyi Towarzystwa kowali pp. **Józef Galus i Wincenty Garbień** nie należą już do Dyrekcyi i odtąd żadnych interesów dla tegoż Towarzystwa załatwiać nie będą

Ks. A. Opidowicz,
prezes.

Od Administracyi.

Niniejszem upraszamy tych P. T. prenumeratorów którzy prenumeraty za rok bieżący nie zapłacili, ażeby należytość tę przesłali jak najspieszniej pod adresem **Administracyi „Związku“.**

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, hotel Żorża.